

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ตราบไต่ที่รัฐสามารถและเต็มใจที่จะประกันความปลอดภัยให้แก่พลเมืองของรัฐ ตราบใดที่พลเมืองยอมรับถึงความชอบด้วยกฎหมายแห่งรัฐ และตราบไต่ที่กลุ่มต่างๆ ภายในสังคม รับรู้ถึงความจำเป็นในการประนีประนอมในความแตกต่างกันของกลุ่มโดยสันติวิธี จึงถือได้ว่าการ คัดค้านแห่งรัฐนั้นๆ ยังมีอยู่ แต่ถ้าหากขาดคุณสมบัติดังที่กล่าวมาข้างต้น และรัฐทำให้พลเมือง ของตนต้องประสบกับความทุกข์ทรมาน เกิดความกลัวว่าจะถูกประหารชีวิตไม่ว่าจะโดยรัฐเอง หรือกลุ่มอื่นในรัฐ รัฐไม่สามารถคุ้มครองพลเมืองของตนได้ หรือพลเมืองไม่ประสงค์ที่จะได้รับการ คุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติของตน พลเมืองหรือประชาชนนั้นก็ควรจะได้รับการคุ้มครองระหว่าง ประเทศ

หากความกลัวการถูกประหารชีวิตนั้น เกิดจากสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพของกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นทางการเมือง และเมืองค้ำประกันว่าบุคคลนั้นไม่สามารถหรือไม่เต็มใจที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐของตน บุคคลนั้นถือได้ว่าเป็นผู้ลี้ภัย โดยการคุ้มครองระหว่างประเทศแก่ผู้ลี้ภัยนั้น ก็มีบทบัญญัติเฉพาะไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 และพิธีสารเกี่ยวกับสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1967 นอกจากนี้ก็ยังมีตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องอีกมากที่นำมาใช้ในการให้การคุ้มครองแก่ผู้ลี้ ภัยได้ เช่นปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1979 เป็นต้น

สิทธิของผู้ลี้ภัยอันควรได้รับการคุ้มครองและหลักการที่สำคัญก็เช่น สิทธิที่จะแสวง หาแหล่งพักพิงเพื่อลี้ภัย หลักการไม่ถูกผลักดันกลับ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นหลักจารีตประเพณี ระหว่างประเทศ หลักการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ถูกดำเนินคดี หรือลงโทษ เนื่องจากสถานภาพการ เข้าเมือง ความปลอดภัยทางร่างกาย หลักเอกภาพของครอบครัว การพิจารณาสถานภาพผู้ลี้ภัย เสรีภาพในการเคลื่อนย้าย เสรีภาพทางศาสนา โดยรัฐที่เป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ ลี้ภัย และพิธีสารมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม ส่วนรัฐที่มีใ้ภาคีก็มีหลักพื้นฐานทางสิทธิมนุษย ชนขั้นพื้นฐานและหลักจารีตประเพณีอันควรปฏิบัติตาม และให้ความเคารพ

ผู้ลี้ภัยสตรีในฐานะผู้ลี้ภัยคนหนึ่ง จึงควรได้รับการคุ้มครองระหว่างประเทศตามพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ผู้ลี้ภัยสตรีในฐานะสตรีคนหนึ่ง ก็ควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งมีอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1979 หรือ CEDAW เป็นหลักกฎหมายที่สำคัญในการขยายกรอบการคุ้มครองให้แก่ผู้ลี้ภัยสตรี โดย CEDAW เองก็ขยายความครอบคลุมถึงการคุ้มครองความรุนแรงทางเพศและเพศสภาพด้วย (ข้อเสนอแนะทั่วไปที่ 12 และ 19) ในส่วนของการคุ้มครองผู้ลี้ภัยสตรีโดยเฉพาะนั้น ทางสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ ก็ได้จัดทำ Guidelines on the Protection of Refugee Women และ Guidelines on Prevention and Response Sexual Violence against Refugees รวมถึง Guidelines on International Protection : Gender-Related Persecution within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees.

จากกลไกทั้งในระดับรัฐและระดับระหว่างประเทศจะไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากไม่มีองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เกิดการกระตุ้นให้มีการคุ้มครองทั้งภายในรัฐและระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีกลไกดังกล่าวข้างต้น แต่ปัญหาเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยสตรียังปรากฏให้เห็นอยู่ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากรัฐบางรัฐ (ไม่ว่าจะเป็นภาคีหรือไม่เป็นภาคีตามอนุสัญญาผู้ลี้ภัยและพิธีสาร) ไม่ปฏิบัติหรือละเลยที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการปฏิเสธการให้ลี้ภัย ด้วยการปิดพรมแดนระหว่างประเทศ ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านเกิดสงคราม เช่น ประเทศทาจิกิสถาน อุซเบกิสถาน ปากีสถาน ทานซาเนีย แשר ปิดพรมแดนในปี 1996 เพื่อไม่ให้ชาวอัฟกานิสถาน ชาวฮูตูล ลี้ภัยเข้าประเทศ หรือปัญหาการเลือกรับผู้ลี้ภัย ที่ประเทศในสหภาพยุโรปปฏิบัติ โดยจะรับผู้ลี้ภัยจากประเทศในสหภาพ ยุโรปเท่านั้น หรือปัญหาที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว มักจะมีมาตรการการเข้าเมืองที่เข้มงวด หรือมีมาตรการการลงโทษที่รุนแรง จนทำให้เกิดลูกโซ่ และกระทบต่อประเทศที่กำลังพัฒนา (ซึ่งไม่มีมาตรการการเข้าเมืองที่เข้มงวด) ต้องกลายเป็นประเทศที่แบกรับภาระผู้ลี้ภัย

ปัญหาความปลอดภัยทางร่างกาย ก็เป็นปัญหาใหญ่อีกอย่างหนึ่งที่ยังไม่มีการป้องกัน แก้ไข และคุ้มครองที่ดีพอ โดยสาเหตุของปัญหานี้เกิดจากรัฐนั้น (ไม่ว่าจะเป็นรัฐต้นตอหรือ

รัฐที่ให้การลี้ภัย) ไม่สามารถประกันความปลอดภัยต่อชีวิตและร่างกาย ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้ลี้ภัยได้ เช่น รัฐต้นตอเป็นผู้กระทำทารุณกรรม หรือละเมิดต่อผู้ลี้ภัย ตัวอย่างที่เกิดขึ้น เช่น ค่ายผู้ลี้ภัย Atrush ทางตอนเหนือของอิรัก ตกอยู่ในการควบคุมของกลุ่มกบฏชาวเคอร์ดิสต์ หรือความปลอดภัยภายในค่ายในรัฐที่ให้การลี้ภัย เช่น ผู้ลี้ภัยชาวเวียดนามจำนวน 250,000 คน สูญหายจากค่ายในแซร์ เนื่องจากการสู้รบในปี 1994 เป็นต้น หรือแม้แต่ประสบการณ์การสร้างพื้นที่ปลอดภัย โดยมติของคณะมนตรีความมั่นคง เพื่อให้ผู้ลี้ภัยได้หลบภัยในระหว่างการสู้รบ ในบอสเนีย แต่ท้ายสุดพื้นที่ปลอดภัยดังกล่าวกลับกลายเป็นจุดอ่อน อันทำให้เกิดโศกนาฏกรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ขึ้น

รูปแบบของความไม่ปลอดภัยทางร่างกายที่เกิดขึ้น และเป็นปัญหาที่เห็นได้ชัดก็คือ รูปแบบของความรุนแรงทางเพศและเพศสภาพ โดยเฉพาะส่วนใหญ่มักจะเกิดต่อสตรี และเด็กผู้หญิง และกลุ่มผู้ลี้ภัยสตรีและเด็กผู้หญิง ก็ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่จะประสบกับปัญหาดังกล่าว จากตัวอย่างที่เกิดขึ้นในบอสเนีย ที่สตรีชาวมุสลิมกว่า 20,000 คนถูกข่มขืน เพื่อเป็นการแก้แค้นฝ่ายศัตรู โดยเป็นการนำความรุนแรงทางเพศมาใช้แทนอาวุธสงคราม หรือการล่องละเมิดทางเพศต่อสตรี โดยทหารของรัฐ จนสตรีนั้นต้องหนีการประหัตประหารไปลี้ภัยในรัฐอื่น แต่สตรีนั้นกลับไม่ได้รับการพิจารณาสถานะภาพว่าเป็นผู้ลี้ภัย เนื่องจากรัฐมองว่าการล่องละเมิดทางเพศนั้น ไม่ใช่การประหัตประหาร แต่เป็นเพราะเธอเป็นผู้หญิง และทหารกระทำ ความรุนแรงเพียงเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว หรือความเป็นเพศหญิง ที่บางรัฐมองว่าไม่ถือว่าเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ อันเป็น 1 ใน 5 มูลเหตุของการอ้างสิทธิขอสถานะภาพผู้ลี้ภัย ปัญหานี้มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง

การจะดำเนินการให้การคุ้มครองมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีมาตรการป้องกัน เนื่องจากการป้องกันย่อมดีกว่าการเยียวยา ซึ่งการป้องกันก็มีทั้งการดำเนินในด้านนโยบาย เช่น การสนับสนุนให้มีการออกกฎหมาย และ/หรือ การบังคับใช้กฎหมายภายในรัฐ การสนับสนุนให้รัฐทุกรัฐออกกฎหมาย และ/หรือ บังคับใช้กฎหมายภายในเพื่อต่อต้านความรุนแรงทางเพศ โดยสัมพันธ์ตามพันธกรณีของกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงการมีบทลงโทษผู้กระทำความผิด และมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้การคุ้มครองเหนือ (จากความรุนแรงทางเพศ) นอกจากนี้การป้องกันโดยมีมาตรการในทางปฏิบัติก็เป็นสิ่งสำคัญ เช่น การประสานงานอย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ฯลฯ

นอกเหนือจากการป้องกันแล้ว และเมื่อเกิดเหตุแห่งการละเมิดแล้ว และผู้ลี้ภัยได้รับ ความเสียหาย ผู้ลี้ภัยดังกล่าวก็ควรได้รับการเยียวยา เพื่อให้ผู้ลี้ภัยดังกล่าวมีกำลังใจที่จะกลับมา มีความหวังในการได้รับการดูแลและคุ้มครองอีกครั้ง และป้องกันไม่ให้ผู้ลี้ภัยดังกล่าวต้องกลายเป็น ปัญหาสังคมต่อไป การเยียวยานั้นก็มีทั้งการเยียวยาทางศาล และการเยียวยาทางอื่น ซึ่งการเยียวยาทางศาลนั้น มีหลายชั้น เนื่องจากหากรัฐภายในไม่สามารถดำเนินการทางศาลให้แก่ผู้เสียหายได้ ผู้เสียหายจึงต้องได้รับการเยียวยาจากศาล ในระดับระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งคู่กรณีต้องเป็นรัฐเท่านั้น และการเยียวยาด้านนี้จะไม่มีประสิทธิภาพหากคู่กรณีไม่ยินยอมรับอำนาจศาลดังกล่าวในการพิจารณาคดี ซึ่งศาลก็ไม่มีอำนาจบังคับเช่นกัน

ในหลายปีที่ผ่านมา คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ได้จัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ (ชั่วคราว) สำหรับการพิจารณาคดีในประเทศอดีตยูโกสลาเวีย และรวันดา ซึ่งเป็นคดีใหม่ที่ศาลสามารถดำเนินคดีกับปัจเจกบุคคลได้ แต่ทั้งนี้ศาลดังกล่าวเกิดขึ้นและดำเนินคดีเฉพาะกรณีเท่านั้น ต่อมาสมัชชาใหญ่สหประชาชาติจึงเล็งเห็นว่า การเยียวยาทางศาลควรมีกลไกถาวรมารับ จึงทำให้เกิดศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้น ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2002 โดยศาลดังกล่าวสามารถดำเนินคดีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดอย่างร้ายแรงต่อกฎหมายมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ข้อเสนอแนะ

จากการพิจารณาถึงปัญหาต่างๆ ที่ผู้ลี้ภัยสตรีประสบอยู่ และจากการพิจารณา มาตรการในการป้องกัน และเยียวยา อันจะทำให้การคุ้มครองมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการศึกษาวิจัยนี้ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ใคร่ขอเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการคุ้มครองผู้ลี้ภัยสตรีโดย แยกการเสนอแนะตามปัญหา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและเพศสภาพ กับ การพิจารณาสถานภาพผู้ลี้ภัย

ระดับรัฐ

1. รัฐควรมีการตอบรับหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรี และรัฐต้องดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันความรุนแรงต่อสตรีรวมถึงผู้ลี้ภัยสตรี เพราะประชาคมโลกตระหนักว่าความรุนแรงต่อสตรีนั้นเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่ควรได้รับการแก้ไข

รัฐจึงต้องพัฒนากลไกภายใน เพื่อรองรับและสัมพันธ์กับพันธกรณีระหว่างประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ถ้าสถิติของความรุนแรงทางเพศต่อผู้ลี้ภัยสตรีในรัฐยังคงมีอยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัยสตรีจากความรุนแรง รัฐต้องหากกลไกอื่นที่เหมาะสม เพื่อป้องกันความรุนแรงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการ ให้การศึกษา ค่อยๆ ถอนประเพณีของความรุนแรงทางเพศออกไป ยับยั้งความรุนแรง ภายใน การอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ จัดหาแหล่งพักพิง และการบริการแก่เหยื่อที่รอดชีวิต ซึ่งรัฐควรจะมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
3. รัฐควรกำหนดอำนาจของตำรวจเกี่ยวกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ โดยอาจจะมีการจัดทำคู่มือ และการอบรม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหน่วยสำคัญ ที่เชื่อมระหว่างรัฐกับเหยื่อ เพราะจะเป็นผู้ที่ติดต่อกับเหยื่อผู้ลี้ภัยสตรีโดยตรง
4. ดำเนินคดีอาญาและลงโทษ ผู้ที่ละเมิดและแสวงประโยชน์จากผู้ลี้ภัยสตรี ไม่ว่าจะทางใด ในขณะที่เดียวกันจะไม่มี การลงโทษทางอาญาต่อผู้ลี้ภัยสตรี โดยเฉพาะการเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย
5. รัฐควรสร้างหน่วยงานพิเศษ หรือการดำเนินการที่สถานรักษาพยาบาลให้กับผู้ลี้ภัย สตรีที่เป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศ และการให้คำปรึกษาแก่เหยื่อเพื่อให้สามารถ ดำรงชีวิตได้ตามปกติ
6. ควรมีการอำนวยความสะดวกอย่างเป็นมิตรแก่เหยื่อที่เป็นผู้ลี้ภัยสตรี เมื่อพวกเขาต้อง แสดงตนต่อหน้าศาลหรือการดำเนินการใดๆ และหากมีความจำเป็นที่จะต้องคุมตัวผู้ลี้ ภัยสตรีก็ไม่ควรกักขังไว้ในที่คุมขัง แต่ควรย้ายไปหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ และถ้า ต้องมีการคุมขังก็ควรมีการกำหนดเวลาที่แน่นอน
7. เสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยการให้การอบรมสร้างความเข้าใจ สันติสนุนและคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองผู้ลี้ภัยตามกฎหมาย ระหว่างประเทศ
8. ควรมีการพิจารณาสถานภาพผู้ลี้ภัยสตรีตามหลักพื้นฐานระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะใน ประเทศนั้นจะเป็นภาคีตามอนุสัญญาฯ ผู้ลี้ภัย และพิธีสารฯ หรือไม่ และควรให้สิทธิ ในการอุทธรณ์ด้วย
9. รัฐควรให้ความสนใจและใส่ใจเป็นพิเศษต่อสิทธิของกลุ่มที่เปราะบาง เช่น ผู้ลี้ภัยสตรี และเด็กผู้หญิง
10. ควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องการไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยสตรีให้แก่ผู้อาศัยในท้องถิ่น และผู้ที่มาใหม่ และชี้ให้เห็นว่าเธอเป็นกลุ่มที่เปราะบางควรให้การคุ้มครองเป็นพิเศษ

11. ให้อำนาจแก่ผู้ลี้ภัยสตรีและตัวแทนของพวกเธอในการดำเนินงานภายในค่าย ได้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการบริหารค่าย และการประชุมต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้เธอได้แสดงความคิดเห็น

ระดับระหว่างประเทศ

ประชาคมโลก รัฐ องค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ควร

1. กระตุ้นเตือนให้รัฐต่างๆ ที่ยังไม่เป็นภาคี ในอนุสัญญาฯ ต่างๆ ไม่ว่าจะป็นอนุสัญญาว่าด้วยผู้ลี้ภัยและพิธีสาร หรือ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ให้มีการลงนามเป็นภาคี
2. สนับสนุนให้รัฐที่เป็นภาคี ออกกฎหมายภายใน และบังคับใช้กฎหมายภายใน เพื่อต่อต้านความรุนแรงทางเพศ รวมถึงกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิด และมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้การคุ้มครองเหยื่อ (จากความรุนแรงทางเพศ)
3. ส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามคู่มือต่างๆ เกี่ยวกับผู้ลี้ภัยสตรี และการป้องกันความรุนแรงทางเพศ ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ฯ
4. ควรให้องค์กรเอกชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพ ของแต่ละประเทศและกลไกการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบควรจะได้รับรายงานจากองค์กรดังกล่าว เพื่อจะได้พิจารณารวบรวมข้อมูลจากองค์กรดังกล่าว เพื่อการพัฒนาประเด็นนี้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความปลอดภัยทางร่างกาย

ระดับรัฐ

1. ควรประกันว่ากฎหมายคนเข้าเมืองแห่งรัฐและนโยบายไม่ควรทำให้ผู้ลี้ภัยสตรีกลายเป็นเหยื่อ ควรแยกการพิจารณาสถานภาพผู้ลี้ภัยออกจากกฎหมายคนเข้าเมือง ควรแยกให้ชัดเจนระหว่างผู้ลี้ภัยและผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องการไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยสตรีให้แก่ผู้อาศัยในท้องถิ่น และผู้ที่มาใหม่ และชี้ให้เห็นว่าเธอเป็นกลุ่มที่เปราะบางควรให้การคุ้มครองเป็นพิเศษ
3. เสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยการให้การอบรมสร้างความเข้าใจ สนับสนุนและคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองผู้ลี้ภัยตามกฎหมายระหว่างประเทศ

4. ให้การสนับสนุนหน่วยงานระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ เพื่อให้การคุ้มครองแก่ผู้ลี้ภัยสตรี

ระดับระหว่างประเทศ

ประชาคมโลก รัฐ องค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ควร

1. กระตุ้นเตือนให้รัฐต่างๆ ที่ยังไม่เป็นภาคี ในอนุสัญญาฯ ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอนุสัญญาว่าด้วยผู้ลี้ภัยและพิธีสาร หรือ อนุสัญญาว่าด้วยการบริหารจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ให้มีการลงนามเป็นภาคี
 2. สนับสนุนให้รัฐที่เป็นภาคี ออกกฎหมายภายใน และบังคับใช้กฎหมายภายใน เพื่อต่อต้านความรุนแรงทางเพศ รวมถึงกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิด และมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้การคุ้มครองเหยื่อที่เป็นผู้ลี้ภัยสตรี
 5. ส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามคู่มือต่างๆเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยสตรี ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ฯ
 6. ชี้ให้รัฐที่ให้การลี้ภัย เห็นถึงข้อเสียของการตั้งค่ายลี้ภัยในบริเวณที่ใกล้พรมแดนระหว่างประเทศมากเกินไป เพื่อให้มีการพิจารณาเรื่องพื้นที่ของค่ายผู้ลี้ภัยให้เหมาะสม และเสริมสร้างการคุ้มครองให้มีประสิทธิภาพรวมถึงความปลอดภัยทางร่างกาย
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพื้นที่ปลอดภัย

ระดับรัฐ

1. รัฐควรให้ความสนใจและใส่ใจเป็นพิเศษต่อสิทธิของกลุ่มที่เปราะบาง เช่น ผู้ลี้ภัยสตรี และเด็กผู้หญิง
2. เพื่อให้การคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้ลี้ภัยสตรี ผู้ลี้ภัยสตรีควรได้รับอนุญาตให้เดินทางออกจากรัฐที่กำลังประสบกับปัญหาความไม่สงบนั้นได้ รัฐต้องไม่ลงโทษผู้ลี้ภัยสตรีคนนั้น เนื่องจากรัฐไม่สามารถให้การคุ้มครองที่ดีพอแก่เธอได้ และหากเธอเดินทางกลับมาก็ไม่ควรลงโทษเธอ

ระดับระหว่างประเทศ

1. ประชาคมโลก รัฐ องค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ควรชี้ให้รัฐที่ให้การลี้ภัย เห็นถึงข้อเสียของการตั้งค่ายลี้ภัยในบริเวณที่ใกล้พรมแดนระหว่างประเทศมากเกินไป เพื่อ

ให้มีการพิจารณาเรื่องพื้นที่ของค่ายผู้ลี้ภัยให้เหมาะสม และเสริมสร้างการคุ้มครองให้มีประสิทธิภาพรวมถึงความปลอดภัยทางร่างกาย

2. จากบทเรียนเรื่องของพื้นที่ปลอดภัย คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการให้คู่พิพาทยอมรับถึงการสร้างพื้นที่ปลอดภัย เพื่อประกันว่าพื้นที่ดังกล่าวจะไม่ถูกคุกคาม และควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยจากกองกำลังทางทหารที่แน่นอนและมั่นใจได้ ก่อนจะลงมือดำเนินการจริง
4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิเสธรูปให้ลี้ภัย

ระดับรัฐ

1. รัฐควรเคารพต่อหลักการห้ามผลักดันกลับ เสมือนหนึ่งเป็นประเพณีหรือขนบธรรมเนียมของรัฐ เพื่อไม่ให้ผู้ลี้ภัยสตรีต้องกลับไปพบกับการถูกประหัตประหาร
2. ควรมีการพิจารณาสถานภาพผู้ลี้ภัยสตรี ตามหลักพื้นฐานระหว่างประเทศ โดยการดำเนินการพิจารณาสถานภาพผู้ลี้ภัยสตรีดังกล่าว ควรให้สิทธิในการอุทธรณ์ด้วย
3. รัฐควรให้ความสนใจและใส่ใจเป็นพิเศษต่อสิทธิของกลุ่มที่เปราะบาง เช่น ผู้ลี้ภัยสตรี และเด็กผู้หญิง
4. ให้การสนับสนุนหน่วยงานระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ เพื่อให้การคุ้มครองแก่ผู้ลี้ภัยสตรี
5. เสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยการให้การอบรมสร้างความเข้าใจสนับสนุนและคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองผู้ลี้ภัยตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ระดับระหว่างประเทศ

1. รัฐแต่ละรัฐควรเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นระหว่างประเทศ และแบ่งปันความรับผิดชอบร่วมกัน (burden-sharing) ในการรับผู้ลี้ภัยเข้าไว้ในความดูแลในรัฐของตน
2. องค์การที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจให้แก่รัฐทราบว่าการอนุญาตให้ลี้ภัย หรือการขอลี้ภัยเป็นการปฏิบัติทางมนุษยธรรม ไม่ควรพิจารณาว่าเป็นการนำศัตรูเข้าสู่รัฐของตนเอง

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกลับมาตุภูมิโดยไม่สมัครใจ และสิทธิในการกลับมาตุภูมิ

ระดับรัฐ

1. รัฐควรเคารพต่อหลักการห้ามผลักดันกลับ เสมือนหนึ่งเป็นประเพณีหรือขนบธรรมเนียมของรัฐธรรมนูญ เพื่อไม่ให้ผู้ลี้ภัยสตรีต้องกลับไปพบกับ การถูกประหัตประหาร
2. รัฐควรให้ความสนใจและใส่ใจเป็นพิเศษต่อสิทธิของกลุ่มที่เปราะบาง เช่น ผู้ลี้ภัยสตรี และเด็กผู้หญิง
3. เสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยการให้การอบรมสร้างความเข้าใจ สนับสนุนและคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองผู้ลี้ภัยตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ระดับระหว่างประเทศ

1. รัฐต่างๆ ควรร่วมมือกันในการ Sanction หรือ Boycott รัฐที่ไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เพื่อช่วยให้การคุ้มครองผู้ลี้ภัยสตรีบังเกิดผลอย่างจริงจัง เพราะจุดอ่อนของกฎหมายระหว่างประเทศ คือ ไม่มีค่าบังคับในตัวเอง เพราะเป็นอำนาจอธิปไตยของแต่ละรัฐ